

Teori og oplæg til samtale om stof - bæredygtighed – genbrug.

Definition af tekstilstof:

Tekstilstof er et materiale fremstillet af fibre, der spindes til garn og væves, strikkes eller på anden vis sammenføjes for at danne et fladt, fleksibelt materiale. Tekstiler bruges til beklædning, møbler, industrielt udstyr og kunstneriske formål.

Forskellen mellem naturlige fibre og kunstfibre

1. Naturlige fibre:

- o Udspringer fra naturlige kilder som planter, dyr eller mineraler.
- o Nedbrydes biologisk og er ofte mere åndbare og behagelige mod huden.
- o Eksempler:
 - **Plantebaserede fibre:** Bomuld, hør, hamp
 - **Dyrebaserede fibre:** Uld (fra får), silke (fra silkeorme), alpaka

2. Kunstfibre (syntetiske og regenererede fibre):

- o Fremstilles kemisk, enten af naturlige materialer (regenererede fibre) eller fra syntetiske polymerer (plastik).
 - o Ofte mere slidstærke, elastiske og vandafvisende, men kan være mindre åndbare.
 - o Eksempler:
 - **Regenererede fibre** (naturlig oprindelse, kemisk bearbejdet): Viskose, modal, lyocell
 - **Syntetiske fibre** (helt kunstigt fremstillet): Polyester, nylon, akryl
-

Fremstillingsprocesser

1. Naturlige fibre

- o **Bomuld:**
 - Høstes fra bomuldsplanten, renses og spindes til garn.
 - Kan væves eller strikkes til tekstiler.
- o **Uld:**
 - Fårene klippes, ulden vaskes, kæmmes og spindes til garn.
- o **Silke:**
 - Silkeormens kokoner dampes for at løsne silkefibrene, der derefter spindes til tråde.

2. Kunstfibre

- o **Viskose (regenereret fiber fra træmasse):**
 - Træmasse opløses i kemiske opløsninger og ekstruderes gennem dyser til fibre.
- o **Polyester (syntetisk fiber):**
 - Fremstilles af råolie, omdannes til polymerchips og smeltes, hvorefter de ekstruderes til lange, fine fibre.

Disse processer bestemmer stoffets egenskaber og anvendelsesmuligheder, f.eks. om det er let, tungt, åndbart eller vandafvisende.

Bomuld kommer fra bomuldsplanterne og er den mest anvendte naturfiber verden over. Der er flere forskellige sorter af bomuld. Den mest dyrkede bomuldssort hedder *Gossypium hirsutum* og bliver dyrket i både USA, Brasilien, Pakistan og Tyrkiet.

Bomuld består generelt af næsten ren cellulose, få procent voks, fedt samt naturlige farvestoffer og vand.

Uld består af hår fra pelsen på forskellige pattedyr. Mest almindeligt er uld fra får og lam. Der er mange forskellige uldtyper og kvaliteter, hvorfor prisen på uld også varierer en hel del.

Navnet på typen af uld hænger typisk sammen med navnet på kilden. Eksempelvis kommer *angora uld* fra kaniner af angoratypen, og det helt fine og meget luksuriøse *cashmere uld* kommer fra geder i Kashmir-området mellem Indien og Pakistan samt *camel uld* fra kameler, der er kendt for sin gyldenbrune farve.

Nylon bliver også kaldt 'supplex' og 'polyamid'. Polyamid hører til en termoplastisk, delkrystallinsk materialegruppe, hvoraf nylonen udvindes.

Polyester bliver fremstillet af olie og naturgas, der ved hjælp af avancerede kemiske processer omdannes til plastik og videreforarbejdes færdigt til syntetiske fibre.

Elastan/ spandex består af minimum 85 % polyuretan-fiber og er en slags syntetisk gummitråd. Som navnet antyder, er det et meget elastisk materiale.

Rayon/ viskose/ kunstsilke er det ældste menneskeskabte tekstil, der for første gang blev fremstillet på succesfuld vis i 1855. Materialet er baseret på cellulose, som stammer fra planter, men er blevet udsat for en lang række kemiske processer for at få den færdige fiber.

Arbejde med bæredygtighed se <https://fairfair.dk/baeredygtige-tekstil-typer/>